

(rajonas / miestas, mokykla)

klasės (grupės) mokinio (-ės)

(vardas ir pavardė)

LIETUVIŲ KALBA IR LITERATŪRA

2018 m. pagrindinio ugdymo pasiekimų pakartotinio patikrinimo užduotis

Teksto suvokimo, kalbos pažinimo ir vartojimo testas

2018 m. birželio 18 d.

Trukmė – 1,40 val. (100 min.)

NURODYMAI

- Pasitikrinkite, ar nėra užduoties sąsiuvinyje tuščių lapų ar kito aiškiai matomo spausdinimo broko. Pastebėję praneškite vykdytojui.
- Įrašykite savo miestą / rajoną, mokyklą, vardą ir pavardę tam skirtoje užduoties sąsiuvinio vietoje.
- Rašykite aiškiai, įskaitomai juodai ar tamsiai mėlynai rašančiu rašikliu. Koregavimo priemonėmis naudotis negalima.
- Atsakykite į užduočių klausimus glaustai ir aiškiai. Atsakymus sutalpinkite tam paliktose eilutėse.
- **Formuluokite atsakymus savais žodžiais.** Jei klausimas nereikalauja cituoti – necituokite.
- Atlikdami teksto suvokimo užduotis, stenkitės rašyti be klaidų.

PASTABA: neaiškiai parašyti, pribraukti atsakymai vertinami 0 taškų.

Linkime sėkmės!

VERTINIMAS

	Maksimalus taškų skaičius	1 vertintojas	2 vertintojas	Galutinis įvertinimas
Teksto suvokimas	12			
Kalbos pažinimas ir vartojimas	16			
Galutinė taškų suma	28			

TAŠKAI

Vertinimo komisija:

(parašas, vardas ir pavardė)

(parašas, vardas ir pavardė)

(parašas, vardas ir pavardė)

TEKSTO SUVOKIMO UŽDUOTYS

Perskaitykite tekstus ir atlikite užduotis.

1 tekstas

Sigitas Geda

ŽODIS LIETUVAI

Kalba Persitvarkymo Sąjūdžio mitinge Vingio parke (1988 07 09)

(Ištrauka)

Saugokitės tų, kurie nuolat pabrėžia, kad esam žemdirbių šalis, kurie nori priminti, kad mums nereikalinga aukštoji žmogiška sąmonė, savi politikai ir kariniai veikėjai, savi įmonių, institutų, susivienijimų direktoriai, savi lakūnai ir savi šturmanai, savo atominių jėgainių specialistai ir kosmonautai. Šimtmečiais prieš Ciolkovskį* lietuviai turėjo Simonavičių*, o 1933 – Darių ir Girėną, įrodžiusius, kad mes pajėgūs ne vien imt iš pasaulio, bet ir duoti jam proto, taurumo, jėgos ir garbės pavyzdžius.

Išvykite iš rimtų ir nerimtų, mokytų ir nemokytų mūsų vyrų ir moterų žodyno idiotišką pasiguodinimą – „esam maža tauta“. Nėra mažų ir didelių tautų. <...>

Šioje pasaulio būsenoje tektų prisiminti indų pasaką apie pelę ir dramblių – čia jau ne mano, o mano vieno <...> draugo išmintis. – „Pelė niekad neįveiks dramblio, tačiau lemiamu momentu jį gali įlįsti į straublį ir tada pakutenti, kad šita išpampusi rupūžė pradės baisiai čiaudėti.“ Arba japonų išmintis: „Ar gali nupiepti vyriokas, tarkime Lietuva, įveikti milžiną?“ Taip, be abejonės, taip, tikrai reikia nutaikyti momentą, kai milžinas atsistos ant mažojo kojos pirštelio.

Ir dar. Lietuvoj jau prieš karą vienas rimčiausių mūsų istorikų Ignas Jonynas suformulavo, kam Lietuvai reikalingas Vilnius. Ar tikrai tam, kad „mes be Vilniaus nenurimsim“? Ne – su Vilnium mes paveldim Didžiosios Lietuvos Kunigaikštystės kultūrinę tradiciją <...>. Štai kodėl Vilnius, Oskaro Milašiaus žodžiais tariant, yra Šiaurės Atėnai; štai kodėl vengras mūsų bičiulis ir bendraamžis A. Boitaras* gali ramiai atsidusti – „per Lietuvos istoriją tegalima pilnutinai atsekti ir paaiškinti daugelio Vidurio ir Rytų Europos istorijas, nes tai pilniausias ir savaimingiausias istorinis modelis“. Lietuvai reikalingas Vilnius su kiekviena savo plyta, kiekviena savo bažnyčia ir vienuolynu, cerkve*, madresa* ar kinese*. Ir be jokios abejonės – su sinagoga* ar sinagogomis, nes Vilnius yra ir kitos amžinoj diasporoj* spurdančios tautos – žydų šventasis miestas. Vienas iš 6 Europoje, gal gražiausias prieš ar po Amsterdamo. Vilnius yra mums ir pasauliui. Ir visa tai Geda verčia ant mūsų vargšų socialistinių pečių? Visos tos utopijos mūsų nuvyventoj, pilkoj, silikatinėj, kolūkinėj Lietuvoj, kur tiek baimės, tamsos, nesuvestų sąskaitų? Kur ateistas nesusišneka su tikinčiuoju, komunistas su nepartiniu, lietuvis su rusu, rusas su lenku ar totorium? Taip, čia, nes čia yra vienintelė vieta mums gyventi ir numirti, išpirkti būtas ir nebūtas nuodėmes, supūt su černobylių ir ignalinių radioaktyvizuotais kaulais.

Bet prieš tai mums reikia naujų mokytų vyrų ir moterų, naujų diplomatų, juristų ir ekonomistų. Mums reikia atvertų durų į visą pasaulį – Krokuvos, Berlyno, Miuncheno, Fraiburgo ir Fryburgo, Grenoblio, Romos ir Paryžiaus universitetus. <...>

Mums reikia naujų Vaižganto ir Putino tipo kunigų, kurie pakeistų susikompromitavusius psichiatrus. Mums reikia tiesos, širdies ir meilės, o pirmiausia naujo, gilaus fundamentinio tikėjimo žmogaus pašaukimu žemėje.

Tokioje šviesoje aš norėčiau matyti tuos, kurie stovi čia jauni ir gražūs, kurie gyvens po mūsų, o mes ramia širdžia galėsime iš čia pasitraukti.

*Konstantinas Ciolkovskis (1857–1935) – Rusijos mokslininkas, kosmonautikos pradininkas

*Kazimieras Simonavičius (apie 1600–apie 1651) – artilerijos inžinierius, raketų išradėjas, Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės bajoras ir karininkas

*Andrė Boitaras (1940–2018) – vengrų filologas, lietuvių literatūros vertėjas

*cerkvė – stačiatikių maldos namai

*madresa – musulmonų mokykla, rengianti dvasininkus, arba mokyklos priestatas

*kinesė – karaimų maldos namai

*sinagoga – judėjų maldos namai

*diaspora – dalies tautos gyvenimas svetur arba kurios nors tautybės žmonių gyvenimas tarp kitatikių

Klausimai:

1. Kokiomis gramatinėmis formomis kuriama pokalbio situacija? Nurodykite vieną iš jų.

_____ (1 taškas)

2. Kodėl teksto autoriui nepriimtinos nuostatos, kad Lietuva yra žemdirbių šalis ir maža tauta? Paaiškinkite abi.

_____
 _____ (2 taškai)

3. Ko siūloma pasimokyti iš Vilniaus praeities?

_____
 _____ (1 taškas)

Čia rašo
vertintojai

1 2

—	—
—	—
—	—

Iš viso (maks. 4 taškai)

2 tekstas

PSICHOLOGĖ EGLĖ MASALSKIENĖ: METAS Į PASITIKĖJIMO SAVIMI ŽYGI

Nepasitikėjimas savimi, menkas savęs vertinimas – daugelio problemų priežastis. Kai žmogui stinga pasitikėjimo, gali būti, kad net ir menkiausia užduotis ar darbas, su kuriuo žmogus susiduria buityje ar darbe, atrodo labai sudėtingas, reikalaujantis per daug laiko ir pastangų. Jis nieko nesiims daryti, nepasieks jokie rezultato ir taip įsitikins darkart, kad tikrai nieko negali. Taip įsisuka užburtas ratas: nepasitikintis savimi nieko nedaro, ir todėl jo pasitikėjimas savimi vis menkėja... Žmogus patiria stresą, jeigu jam tenka imtis darbų, kurie, pasak jo, „ne jo nosiai“.

Būna, pasitikėjimas savimi tarsi buvo, o kuriuo nors metu ima ir kažkur pasislepia. Tuomet kuo toliau, tuo silpnesnis žmogus jaučiasi. Tada imtis naujos kryptingos veiklos, atrodo, neįmanoma. Žmogus „užstringa“, tampa nelaimingas, blogai jaučiasi: jis pats ima nebepatikti sau ir nebežino, kaip save, ankstesnįjį ir stipresnįjį, susigrąžinti.

Neretai tokie žmonės, kuriems stinga pasitikėjimo savimi, tampa pikti, sunkiai valdo emocijas, ima konfliktuoti su aplinkiniais. Kartais tampa pernelyg priklausomi nuo „stipresniųjų“, o galiausiai ima jaustis išnaudojami ir dėl to – pikti ir nelaimingi. Išoriškai galbūt jie atrodo itin stiprūs ir pasitikintys savimi, net agresyvoki, bet tai gali būti tik kaukė, tam tikra gynyba. Psichologai tai vadina kompensacine strategija – kai ir sau, ir kitiems norime įrodyti, kad taip nėra.

Pavyzdžiui, jei jaučiuosi silpnas, menkas, noriu visiems, o pirmiausia sau įrodyti esąs stiprus. Be to, nepasitikintis savimi žmogus jautriau reaguoja į aplinką ir kitus žmones. Erzina viskas, kas jam primena ar yra panašu į įrodymą, kad jis menkas. Susierzinęs jis tampa piktas. Pykti ant savęs sunku – tada ima pykti ant kitų...

Susidaro užburtas ratas – jei kaltinam save (pykštam ant savęs), bet nieko nedarom – pykštam dar labiau, nes įsitikinam, kad esam tikrai nieko verti. Jei kaltinam kitus, bet irgi nieko nedarom, tik rodom savo pyktį – ilgainiui pykštam dar labiau, nes įsitikinam, kad esam verti tik blogo kitų elgesio su mumis... Kaipgi išėiti iš tokio rato? Imti ir pradėti daryti tai, ko nedarei, ir pažiūrėti, kas iš to išeis... Jei nepasiseks – nekas... Teks kartoti ir kartoti.

Pasitikintis savimi žmogus vertina save teigiamai, vidutiniškai (nors mums tas žodis taip nepatinka!), normaliai – t. y. adekvačiai*. Pasitikintis savimi žmogus leidžia sau būti ir puikiam, ir nelabai... visokiam. Svarbu išmokti leisti sau nebūti tobulam visur.

Jei suvokiame, kad nepasitikėjimas savimi yra nesėkmių priežastis – belieka stiprinti pasitikėjimą. Kiekvienas gali dirbti su savimi: kiekvieną dieną užsirašyti visus savo dienos pasiekimus (ką padariau, kuo esu patenkintas). Tai gali būti ir labai maži darbeliai (pavyzdžiui, pasodinau gėles, nors galėjau nesodinti, juk anksčiau to nedarydavau), bet jie ir yra pasiekimai. Kiek laiko pildyti užrašus? Savaitę, dvi, jei norite – ilgiau... Galite darbus pradėti matuoti „balais“, apdovanoti save bent pagyrimu („Gerai čia aš padariau.“) Po to perskaityti visos savaitės įrašus. Juk jei neskaičiuoji, tai ir nematai, ką nuveikei...

*adekvatus – tapatus, visiškai atitinkantis

www.bernardinai.lt

Klausimai:

4. Perskaite pirmą teksto pastraipą paaiškinkite, kuo pačiam žmogui naudingas pasitikėjimas savimi.

(1 taškas)

5. Kodėl žmogaus nepasitikėjimas savimi kliudo bendrauti su kitais?

(1 taškas)

6. Išsakykite savo požiūrį į autorės siūlymus stiprinti pasitikėjimą savimi. Savo nuomonę argumentuokite.

(2 taškai)

Čia rašo
vertintojai
1 2

—	—
—	—
—	—

2 užduotis. Pagal nurodytus požymius apibūdinkite kalbos dalis, užpildydami tam paliktus langelius.

Ta praeitis po kelerių metų vėl atrodys gražiau.

Žodis	Kalbos dalis/veiksm. forma	Giminė	Skaičius	Linksnis	Laikas	Laipsnis
Kelerių					–	–
atrodys		–		–		–
gražiau		–	–	–	–	

(1,5 taško)

Čia rašo
vertintojai

1 2

—	—
—	—
—	—

3 užduotis. Sutartiniais ženklais pažymėkite pabrauktų žodžių reikšmines dalis.

Kaip besisuktum, tas prisiminimų rašymas vis tiek yra kūryba, apmąstymai apie tai, kaip supranti prabėgusį gyvenimą.

Sutartiniai ženklai, kuriais žymimos reikšminės žodžio dalys:

priešdėlis $\neg$

šaknis $\frown$

priesaga $\wedge$

jungiamoji balsė O

sangrąžos dalelė $\_$

galūnė $\square$

(1,5 taško)

Čia rašo
vertintojai

1 2

—	—
—	—
—	—

4 užduotis. Kur reikia, padėkite trūkstantus skyrybos ženklus.

Man lygumų vaikui vis dėlto didžiausią įspūdį darė Pilkalnis aukščiausia Kalnų pakiluma. Be jokios abejonės vaikui tai buvo didžiausi pasaulio kalnai. Radęs laiko ten traukdavau pasirausti žvyro karjeruose pasirinkti paslaptinių iškasenų nors dar nežinojau kad tai sukalkėję vandenų gyviai. Žiemą ten rinkdavomės slidinėti tinkamesnės vietos nebūtu sugalvojęs. Kam sakykit nepatiktų pasileisti nuo pačių stačiausių kalnelių? Bet smagiausia būdavo dairytis nuo tų aukštumų nes nuo jų atsiverdavo padūmavusios į tolį besidriekiančios tolumos ir saulėtekliai. Tokių niekada įspaustas tarp tų savo alksnynų nepamatydavau. Iš aukštai būtent nuo šito kalno viršaus pasaulis atrodydavo visai kitaip. Pakerėdavo debesų šešėliai slenkantys laukais ir miškėliais ir juos besivejantys šviesūs saulės plotai.

Tie Kalnų užstodavo rytais tekančią saulę taigi ji pasirodydavo kai būdavo jau visai šviesu. Tik kartais iš ten išlisdavo tokie tiesūs lyg pirštai spindulių pluoštai. Jeigu ne tie kalnai tikriausiai daug ką ir jausčiau ir suprasčiau ir prisiminčiau visai kitaip. Ir šiandien važiuojantieji greitkelio nusistebi iš kur lygumoje tokios keistos kalvos

Galima pamanyti, kad jas tikrai supylė milžinai ir kad dabar žmonės kasdami žvyrą tų milžinų kaulus ir išverčia.

(5 taškai)

Čia rašo
vertintojai

1 2

—	—
—	—
—	—
—	—
—	—
—	—
—	—
—	—
—	—
—	—

5 užduotis. Sintaksiškai išnagrinėkite sakinį sutartiniais ženklais pažymėdami sakinio dalis.

Klūpodama ji atrakina spintos duris ir mėgina iš stalčiuco išsiimti dailią medžio skrynutę, slepiančią senus sesers laiškus.

Sutartiniai ženklai, kuriais braukiamos sakinio dalys:
veiksny, tariny, papildiny, aplinkybė, pažyminy

(2 taškai)

Čia rašo
vertintojai
1 2

—	—
—	—

6 užduotis. Kairėje pateiktus žodžius pavartokite nurodyta forma.

Čia rašo
vertintojai
1 2

(0) <i>laiškas</i> – daikt., vyr. g., dgs., vard. l.	Gedimino (0) <u>laiškai</u> adresuoti
(1) <i>krikščioniškas</i> – būdv., vyr. g., vns., naud. l., įvardž.	(1) _____ Vakarų pasauliui. Gediminas prisistato kaip savo valstybę (2) _____
(2) <i>išmintingas</i> – priev.	tvarkantis valdovas. Jis iškelia Lietuvą kaip tolerantišką kraštą, kurio žemė gali būti daug (3) _____ nei kitose šalyse ir į kurį atvykę svetimšaliai gyvens laisvai, (4) _____
(3) <i>dosni</i> – būdv., mot. g., vns., vard. l., aukšt. l.	išmintingais įstatymais. 1323 m. gegužės mėn. (5) _____
(4) <i>remtis</i> – pusdal., vyr. g., dgs., sangr.	laiškuose kreiptasi į Pranciškonų ir Dominikonų ordinus.
(5) <i>du</i> – skaitv., vyr. g., viet. l.	

(2,5 taško)

Čia rašo
vertintojai
1 2

—	—
—	—

7 užduotis. Pabraukite frazeologizmą ir paaiškinkite jo prasmę sakinyje.

Sakinys	Frazeologizmo prasmė
Atsakymas gal ne kiekvienam prie širdies, bet galima nepritarti jam: visada renkamės alternatyvą.	

(0,5 taško)

Taškų suma už kalbos pažinimo ir vartojimo užduotis (maks. **16 taškų**)

Kalbos pažinimo ir vartojimo užduotims rengti naudota literatūra:

Darius Kuolys. Gedimino laišakai. www.šaltiniai.info

Edgar Allan Poe. Raudonosios mirties kaukė. Vilnius: Alma littera, 2006

Vytautas Martinkus. Literatūra X: ar reikia aktualizuoti literatūrą. www.šaltiniai.info

www.šaltiniai.info

Marcelijus Martinaitis. Mes gyvenome: biografiniai užrašai. Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2009

TESTO VERTINIMAS TAŠKAIS

Užduotys	Maks. taškų skaičius	Vertinimas	
Teksto suvokimas	12		
1–3 klausimai	4		
4–7 klausimai	7		
Taškas už kalbos taisyklingumą	1		
Kalbos pažinimas ir vartojimas	16		
1 užduotis	3		
2 užduotis	1,5		
3 užduotis	1,5		
4 užduotis	5		
5 užduotis	2		
6 užduotis	2,5		
7 užduotis	0,5		

Testo vertinimas taškais	28		
---------------------------------	-----------	--	--